

## UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 142 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat. Pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską, jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków. Regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt (art. 28 ust. 5 ustawy). Planu zadań ochronnych nie sporządza się dla obszaru Natura 2000 lub jego części, pokrywającego się w całości lub w części z obszarem parku narodowego, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (art. 28 ust. 11 pkt 2 ustawy).

Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z art. 28 ust.10 ustawy, zawiera:

1. opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
2. identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
3. cele działań ochronnych;
4. określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
  - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
  - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
5. wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
6. wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzenia projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem”.

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu (art. 28 ust. 3 ustawy) oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, z późn. zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 4 ustawy).

Projekty planów zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach (art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Projekt planu wymaga uzgodnienia z wojewodą (art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2017 r. poz. 2234, z późn. zm.) oraz może być przedmiotem opinii regionalnej rady ochrony przyrody (art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy).

Obszar Natura 2000 Szumirad PLH160020 (zwany dalej „obszarem Natura 2000”) został uznany za obszar o znaczeniu dla Wspólnoty na mocy decyzji Komisji Europejskiej z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE. L. z 2013 r. Nr 350, str. 287).

Zważywszy, że rezerwat przyrody Smolnik oraz rezerwat przyrody Kamieniec, położone w granicach obszaru Natura 2000, posiadają plany ochrony uwzględniające zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy (zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 4 sierpnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Smolnik” – Dz. Urz. Woj. Op. poz. 1861 oraz zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu z dnia 13 września 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Kamieniec” – Dz. Urz. Woj. Op. poz. 1880, z późn. zm.), plan zadań ochronnych obszaru Natura 2000 nie obejmuje ww. rezerwatów.

Granice obszaru Natura 2000 przedstawiono na załączniku mapowym (załącznik nr 2 do zarządzenia) oraz opisano w oparciu o punkty węzłowe (załącznik nr 1), dla których podano współrzędne X i Y w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL - 1992, o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. poz. 1247).

W obszarze Natura 2000 zidentyfikowano następujące przedmioty ochrony:

- 1) łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) – kod siedliska 91E0;
- 2) nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*) – kod siedliska 3260;
- 3) starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Poamion* – kod siedliska 3150;
- 4) torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) – kod siedliska 7110;
- 5) torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea nigrae*) – kod siedliska 7140;
- 6) bory i lasy bagienne – kod siedliska 91D0.

W związku z tym, że przedmiotem ochrony są wyłącznie siedliska przyrodnicze, w niniejszym zarządzeniu nie oceniano stanu ochrony, nie identyfikowano zagrożeń oraz nie określano celów i działań ochronnych dla gatunków i ich siedlisk.

Oceny stanu ochrony przedmiotów ochrony dokonano na podstawie wyników ekspertyzy specjalistycznej, w oparciu o trzy parametry stanu: powierzchnia siedliska, struktura i funkcje oraz perspektywy ochrony. Przy ocenie poszczególnych parametrów zastosowano zestawy wskaźników opisanych w metodyce przygotowanej przez Instytut Ochrony Przyrody PAN na potrzeby Państwowego Monitoringu Środowiska realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Stan ochrony siedlisk o kodach: 91E0 oraz 3260 oceniono jako niezadawalający (U1).

Na niezadowolającą ocenę stanu ochrony siedliska 3260 wpłynął stan praktycznie wszystkich wskaźników parametru „struktura i funkcje”, jedynie wskaźnik „pokrycie transektu przez moczarkę kanadyjską” został oceniony jako dobry (FV). Również stan siedliska 91E0 oceniono jako niezadowolający (U1) – ze względu na niezadowolający stan większości parametrów „struktury i funkcji” siedliska.

W oparciu o badania terenowe prowadzone w 2017 r. zidentyfikowano zagrożenia istniejące i potencjalne dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony (załącznik nr 3 do zarządzenia). Nazwy i kody zagrożeń podano według przygotowanej przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska „Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000” - załącznik nr 5 pn. „Lista referencyjna zagrożeń, presji i działań, Dyrekcja Generalna ds. Środowiska, Europejska Agencja Środowiska (EEA)”. Na tej podstawie określono cele działań ochronnych (załącznik nr 4 do zarządzenia). Realizacji ww. celów służą zaplanowane działania ochronne, wymienione w załączniku nr 5 do zarządzenia.

Dla siedliska 3260 i dla siedliska 91E0 na chwilę obecną nie zidentyfikowano istniejących zagrożeń i nacisków. Natomiast, jako zagrożenie potencjalne dla obu siedlisk stwierdzono obecność odpadów stałych takich jak butelki szklane i plastikowe, kawałki styropianu, opakowania po jedzeniu, w ilości nie powodującej obniżenie oceny stanu ochrony żadnego z siedlisk (kod zagrożenia - H05.01 Odpadki i odpady stałe). W trakcie prac terenowych nie zaobserwowano żeby ilość odpadów przyrastała oraz wykazano brak istotnych źródeł pochodzenia odpadów położonych wewnątrz obszaru Natura 2000. Stąd nie przewiduje się żeby ilość odpadów mogła zwiększyć się do poziomu wpływającego na stan ochrony siedlisk w okresie obowiązywania niniejszego planu. Innym zagrożeniem potencjalnym dla tych siedlisk jest modyfikowanie funkcjonowania wód lub zmiany w stosunkach wodnych, w tym modyfikowanie koryta rzeki. Takie ingerencje w naturalny układ będą miały negatywny wpływ na stan siedliska (kod zagrożenia – J02.05 Modyfikowanie funkcjonowania wód).

W odniesieniu do obu ww. siedlisk przyrodniczych cel działań ochronnych zakłada zachowanie ich biocenoz w stanie nie gorszym niż U1. W przypadku siedliska 3260 poprawa stanu ochrony nie jest możliwa ze względu na warunki hydrologiczne rzeki Bystrzyny (Dobrej), takie jak rodzaj materiału dna, typy przepływu, czy profil doliny, które nie dają znaczących szans na poprawę stanu siedliska w kierunku zadowalającym. Cel ochrony realizowany będzie poprzez określenie jako gospodarstwo specjalne w planie urządzania lasu wydzieleń leśnych w otoczeniu koryta rzeki, co ma zabezpieczyć warunki dla rozwoju biocenozy rzeki włosienicznikowej. W przypadku siedliska 91E0 procesy wpływające na niezadowolający stan ochrony siedliska, takie jak olsowienie łągów, czy niedostateczny udział taksonów wskaźnikowych, mają podłoże naturalne. Nie zaobserwowano tutaj negatywnych oddziaływań antropogenicznych, które mogłyby mieć znaczący wpływ na zachodzące procesy. Jedną z przyczyn może być obecność bobrów, które budując niewielkie tamy podnoszą poziom wód, miejscami doprowadzając do zalewania dna lasu. Proces ten zachodzi naturalnie, a jego dynamika jest zmienna, co na przestrzeni lat może prowadzić do fluktuacji w fitocenozie. Ponadto w obszarze mamy do czynienia z najpospolitszą na terenie Polski postacią łągów, tj. mniej więcej jednowiekowym, rzadko przekraczającym 80 lat drzewostanem, z dominacją olszy i z wyrównaną strukturą wiekową i przestrzenną. Powstały one na terenach systematycznie zalesianych, wcześniej użytkowanych kośnie wilgotnych łąk. Stąd struktura drzewostanów nie jest zbyt zróżnicowana. Jednakże w toku naturalnej sukcesji oraz odnowy zbiorowisk leśnych, występują tu procesy kierunkujące rozwój fitocenoz w stronę łągów, a obecna postać siedliska – cechująca się dużym udziałem gatunków bagiennych – może w perspektywie lat zmieniać się. W związku z zachodzeniem naturalnych procesów ukierunkowanych na stopniową, powolną poprawę stanu ochrony łągów, nie

stwierdzono konieczności wykonywania działań ochronnych z zakresu ochrony czynnej w okresie obowiązywania planu.

Ponieważ pozostałe przedmioty ochrony występują wyłącznie na terenie rezerwatu przyrody Smolnik i rezerwatu przyrody Kamieniec i nie występują na obszarze objętym niniejszym planem zadań ochronnych, nie dokonano oceny ich stanu ochrony oraz nie identyfikowano istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania ich właściwego stanu ochrony. Tym samym dla pozostałych przedmiotów ochrony nie określono w planie zadań ochronnych celów i działań ochronnych. Identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania ich właściwego stanu ochrony, określenie celów oraz działań ochronnych zawarto w zakresie planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 uwzględnionym w planach ochrony ww. rezerwatów przyrody.

W zarządzeniu uwzględniono także działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony. Oparto je na metodyce opracowanej przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska na potrzeby Państwowego Monitoringu Środowiska, wskazując za zasadne prowadzenie monitoringów siedlisk z częstotliwością co 6 lat. Monitoring realizacji celów działań ochronnych prowadzony będzie poprzez monitoring stanu ochrony poszczególnych przedmiotów ochrony.

Ponieważ prace badawcze i inwentaryzacje przyrodnicze przeprowadzone na potrzeby sporządzenia dokumentacji planu zadań ochronnych dostarczyły wystarczającej wiedzy potrzebnej do zweryfikowania występowania i statusu siedlisk przyrodniczych i gatunków oraz pozwoliły określić stan ochrony przedmiotów ochrony, nie zachodzi konieczność planowania działań ochronnych dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony.

W ramach prac nad niniejszym planem zadań ochronnych nie zidentyfikowano potrzeby ustanowienia planu ochrony dla obszaru Natura 2000 ponieważ nie zachodzi konieczność: przeprowadzenia inwentaryzacji lub badań przedmiotów ochrony, planowania działań ochronnych w okresie 20 lat, unormowania zagadnień wchodzących w zakres planu ochrony, a niemieszczących się w zakresie planu zadań ochronnych oraz zmiany granic obszaru lub przedmiotu ochrony w zakresie wymagającym sporządzenia planu ochrony.

W ramach prac nad niniejszym planem zadań ochronnych nie zidentyfikowano potrzeby określenia wskazań do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla ochrony, których wyznaczono obszar Natura 2000. W przeanalizowanych dokumentach planistycznych nie znaleziono zapisów, których realizacja może powodować pogorszenie stanu ochrony przedmiotów ochrony albo uniemożliwia osiągnięcie celów działań ochronnych.

Przystępując do prac nad projektem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu, zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia, podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektu planu i możliwości zapoznania się z założeniami do sporządzenia tegoż projektu. Zawiadomienie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty, tj. wywieszono w siedzibie organu właściwego w sprawie (wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie RDOŚ w Opolu od 23.05.2017 r. do 13.06.2017 r.), umieszczono na stronie BIP RDOŚ w Opolu w dniu 22.05.2017 r. oraz opublikowano w dniu 23.05.2017 r., w formie obwieszczenia, w prasie o zasięgu regionalnym, tj. opolskim wydaniu Gazety Wyborczej.

W ramach opracowywania projektu planu Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu zapewnił możliwość udziału wszystkim zainteresowanym w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu. Do prac nad określeniem działań ochronnych (w zespole roboczym, zwanym Zespołem

Lokalnej Współpracy) zostali zaproszeni przedstawiciele administracji, organizacji pozarządowych, a także podmiotów gospodarujących w obszarze Natura 2000. Podczas zorganizowanych trzech spotkań (w dniach: 06.06.2017 r., 11.07.2017 r., 28.07.2017 r.) członkowie Zespołu Lokalnej Współpracy omówili i wypracowali zakres niezbędnych do wykonania działań ochronnych.

Zgodnie zaś z art. 28 ust. 4 ustawy, zapewniając możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w procesie przygotowania niniejszego planu, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu poinformował o przystąpieniu do sporządzenia projektu zmiany planu zadań ochronnych i o jego przedmiocie, możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy, w tym projektem niniejszego zarządzenia oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu, a także o miejscu, sposobie i terminie wnoszenia uwag i wniosków do powyższego projektu oraz o organie właściwym do ich rozpatrzenia. Zawiadomienie ogłoszono w sposób zwyczajowo przyjęty w siedzibie organu właściwego w sprawie (wywieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie RDOŚ w Opolu od 23.11.2017 r. do 14.12.2017 r.), umieszczono na stronie BIP RDOŚ w Opolu w dniu 23.11.2017 r. i opublikowano w formie obwieszczenia w prasie o zasięgu regionalnym, tj. w opolskim dodatku Gazety Wyborczej w dniu 23.11.2017 r.

W trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych nie złożono uwag i wniosków.

Projekt niniejszego zarządzenia był przedmiotem obrad Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w Opolu, która na posiedzeniu 19.01.2018 r. zaopiniowała pozytywnie ten dokument.

Na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2017r., poz. 2234, z późn. zm.), projekt niniejszego aktu prawa miejscowego został uzgodniony z Wojewodą Opolskim.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana, m.in. ze środków budżetu państwa w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych określonych w niniejszym planie, tj. działań monitoringowych, w okresie 10 lat, wyniesie łącznie około 6 tys. zł.